

Universitätsbibliothek Wuppertal

Avctores Latinae Lingvae In Vnvm redacti corpvs

Godefroy, Denis

[Genevae], 1585

Fragmente

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-85](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-85)

M. T E R E N T I V S V A R R O
D E L I N G V A L A T I N A .

S V M M A E O R V M Q V Æ L I B R I S D E
lingua Latina M. Terentij Varronis continentur, distributio.

O M N I S operis de lingua Latina tres feci partes. Prima, quemadmodum vocabula imposita essent rebus: secunda, quemadmodum ea in casus declinantur: tertia, quemadmodu coniungeretur, sumptu ex ipso Varrone libro 6. de ling. in fin. & lib. 7. in pr. Idem lib. 6. sub fine Institutus sex libris, quemadmodum rebus Latina nomina essent imposita ad vsum nostrum, e quois tres scripsi P. Septimio, qui mihi fuit quaestor: tres, tibi (Ciceronem alloquitur) quoru hic est tertius. Priores, de disciplina originis verborum: posteriores, de verborum originibus. Hoc libro vt & secundo & tertio tractauit Varro De disciplina quam vocant *ετυμολογική*. & quidem in hoc volumine primo explicauit, quæ contra eam dicentur: quæ pro ea secundo: quæ de ea (id est eius forma) tertio ex Varrone 4. de ling. in pr. Idem lib. 6. in fin. In primo volumine est, quæ dicantur, cur Etymologice neq. sit, neque ea utilis sit

ignorantur, quod pro iis, aliis nunc vocabulis vtantur, & illum esse plerique ignorent Græcum quem nunc nominant *πυτεμ*: puteum esse quod vocant *σπίς*: leporem quod *καζωί* dicunt. In quo non modo L. Ælij ingenium non reprehendo, sed industriam laudo. successum enim fortuna, experientiam laus sequitur ex I. Gellij 17. iuxta fidem veterum librorum.

Idem Varro dicit *firem* ex eo dictum, quod veteres Romani furuum atru appellauerint: & fures per noctem, quæ atra sit, facilius furantur. Ex I. Gell. 17. iuxta fidem veterum librorum.

M. T E R E N T I I V A R R O N I S
D E L I N G V A L A T I N A A D
P. Septimium lib. I I .

Fragmenta.

Hoc volumine Varro explicauit quæ pro disciplina quam vocant *ετυμολογική*, dicantur, ex Varronis 4. de lingua in pr. Idem libro 6. in fin. In secundo volumine est quæ sit Etymologica, & cur ea sit, & in illis sit.

M. T E R E N T I I V A R R O N I S
D E L I N G V A L A T I N A A D
P. Septimium libri primi Fragmenta.

Aggulus, *aggens*, *aggilla*, *aggerant*, in cuiusmodi Græci, & Actius noster binam G scribunt: alij N & G, quod in hoc videri veritatem facile non est. similiter *agreps*, & *agrora*, ex Prisciano lib. 1. * L. Ælius noster literis ornatissimus memoria nostra errauit aliquoties. Nam aliquot verborum antiquorum Græcoru, perinde atque essent propria nostra, reddidit causas falsas. Non enim *leporem* dicimus, vt ait, quod est *leuipes*, sed quod est vocabulum antiquum Græcum. Multa enim vetera illorum i-

M. T E R E N T I I V A R R O N I S
D E L I N G V A L A T I N A A D
P. Septimium lib. III.

Fragmenta.

Hoc volumine explicauit Varro quæ de disciplina Etymologica [id est eius forma] diceretur. ex Varrone 4. de lingua in pr. Idem lib. 6. in fin. In tertio volumine est quæ forma Etymologiae. *Feneratoris* à fenore cognominatus: *fenus* autem dictum à fetu, & quasi fetura quadam pecuniae parentis, atque incrementis, & idcirco & M. Cato & ceteri atatis eius. *feneratoris* sine A litera pronuntiauerunt, sicuti fetus ipse, & fecunditas, appellata. ex 16. Gell. 12. ex Nonio Marcello in *Fenus*.
Vtrumque mulieres & *Epicrocti* viri quoque habitauerunt. Ex Nonio in *Habitare*.

EPITOME LIBRI QVARTI.

In quo de vocabuleis locorū, & quæ in locorū que origine, ex auctoribus qui soluta oratione scripserunt. ¶ Prefatio 1.

¶ De vocabuleis locorū in genere 2. Caesitium 3. Terra 4. Aquæ 5. Mundi partium 6. Montium urbium Rome 7. Quatuor regionum urbis Rome 8. Tribunalium urbis Rome 9.

¶ De vocabuleis eorū quæ in loco, Deorū 10. Anni 11. Piscium & conchyliorū 12. Amphibi orū 13. Magistratū Romanorū 14. Sacerdotium 15. Militarium personarum 16. Diuitiū, pauperum 17. Artificum 18. Pecorum 19. Ferarum 20. Stirpium,

herbarum, arborum, fructuum 21. Manufactorū, ad victum 22. ad Vestium 23. ad Instrumenta militaria 24. Mensæ escaræ 25. Mensæ vinarie rotundæ & quadratæ 26. Mensæ vinarie 27. Sediū ac sedilium 28. Mundi muliebris 29. Indutus & amictus 30. Instrumentorum rusticorum, quæ ad serendū, colendū, & importādos fructus pertinent 31. Aedificiorum publicorum 32. Aedificiorum privatorū 33. Portarum urbis Rome ac palatij 34. Eorū quæ ad lectos pertinent 35. Assis & eorum quæ ab assis 36.

¶ Conclusio 37.

M. TERENTII VARRONIS DE LINGVA LATINA AD M. TVLLIVM

CICERONEM LIBER QVARTVS.

VE M AD M O D V M vocabula essent imposita rebus in lingua Latina, sex libris exponere institui. De his treis ante hunc feci, quos Septimio misi: in quibus est de disciplina quam vocant ἑτυμολογία.

Quæ contra eam dicerentur, volumine primo: quæ pro ea, secundo: quæ de ea, tertio. In his ad te scribam, à quibus rebus vocabula imposita sint in lingua Latina: & ea quæ sunt in consuetudine apud poetas. ¶ Quom uniuersiusque verbi naturæ sunt duæ: à qua re & in qua re vocabulum sit impositum: itaque à qua re sit *Pertinacia*, cum queritur: ostenditur esse à pertendo: in qua re sit impositum, dicitur: cum demonstratur, in quo non debet pertendi, & pertendit; *Pertinaciam* esse: quod in quo oporteat manere, si in eo perstet, *Perseuerantia* sit. Priorem illam partem, ubi, cur & unde sint verba, scrutantur Græci: vocant ἑτυμολογία; illam alteram αἰεὶ σημασιολογία: de quibus duabus rebus in his libris promiscuè dicam, sed exilius de posteriore. ¶ Quæ ideo sunt obscura, quod nequomnis impositio verborum extat, quod veritas quasdam deleuit: nec quæ extat, sine mendo omnis imposita: nec quæ rectè est imposita, cuncta maner: multa enim verba littereis commutateis sunt interpolata: neque omnis origo est nostræ linguæ: & vernaculis verbis: & multa verba aliud nunc ostendunt, aliud ante significabant, ut *Hofis*, nam tum eo verbo dicebant peregrinum, qui fucis legibus uteretur: nunc dicunt eum quem tum dicebant perduellē. ¶ In quo genere verborū, ut casu erit illustrius, unde videri possit origo, inde repetam. Ita fieri oportere apparet; quod recto casu quom dicimus *Impos*, obscurius est esse à potentia, quam quom dicimus *impotem*: & eo obscurius sit, si dicas *pos*, quam *impos*. videtur enim *pos* signi-

ficare potius pontem, quam potentem. Veteritas non pauca deprauat, multa tollit. Quæ puerum vidisti formosum, nunc vides deformem in senecta. Tertium sæculum non videtur eum hominem quem vidit primum. Quare illa quæ iam maiori bus nostris ademit obliuio fugitiua, secuta sedulitas Mucij & Bruti retrahere nequit. Non si non potuero indagare, ero tardior; sed velocior ideo, si quiuero. Non mediocres enim tenebræ in silua, ubi hæc captanda: neque eò quod peruenire volumus, semita trita: neque non in tramitibus quædam obiecta quæ euntem retinere possent. Quoniã verborum nouorum & veterum discordia omnis in consuetudine communi: quot modis litterarum commutatio sit facta, qui animaduertit, scrutari facilius origines patietur verborum. Reperiet enim esse commutata, ut in superioribus libris ostendi, maxime propter bis quæternas causas. Litterarū enim sit demptione, aut additione; & propter earum artationem, aut commutationem; item syllabarū productionem. Quæ quoniam in superioribus libris, cuiusmodi essent, exemplis satis demonstrauit; hæc commorandum esse modò nō putauit. ¶ Nunc singulorū verborum origines expediam. quorum quatuor explicandi gradus. Primus in quo populus etiam venit. Quis enim non videt, unde *aristodina*, & *viocurrus*? Secundus, quod grammatica descendit antiqua, quæ ostendit quemadmodum quodque poeta verbū confinxerit; quod declinavit. Hinc *Pacuvius*, *rudensifibilus*, hinc *incoruitocernicum* pecus, hinc *chlamyde clupeat* brachium. Tertius gradus, à quo philosophia ascendens peruenit: atque ea quæ in consuetudine communi essent, aperire cepit, ut à quo dictum esset *oppidum*, *vicius*, *vicia*. Quartus, ubi est aditus, & initia regis: quo si non perueniam, scientiam ad opinionem accupabor. quod etiam nonnunquam in salute nostra.